Taina Vallander

4.3.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto HaV ma 4.3.2023 klo 12.00

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 6/2024 vp

- Esityksellä pantaisiin täytäntöön kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Direktiivin tavoitteena on EU:n laajuinen järjestelmä, joka houkuttelisi korkeaa osaamista omaavia kolmansien maiden kansalaisia.

- Hallituksen esityksessä on otettu huomioon monia lausuntopalautteessa esiin nousseita näkemyksiä ja täsmennystarpeita. Esimerkiksi direktiivin suhdetta työntekijöiden lähettämisestä annetutun direktiiviin on selvennetty tarkentamalla säännöskohtaisia perusteluita.

- STTK ei pidä tarkoituksenmukaisena korkean ammattipätevyyden määritelmän rajaamista korkea-asteen tutkinnon suorittaneisiin.

- On valitettavaa, että hallituksen esitykseen ei sisälly direktiivin kohtaa eettisen rekrytoinnin varmistamisesta pätevien työntekijöiden puutteesta kärsivien alkuperäismaiden osalta.

- STTK pitää ongelmallisen kolmen kuukauden aikarajaa, jonka kuluessa hakijan on työllistyttävä uudelleen säilyttääkseen oleskelulupansa.

Korkean ammattipätevyyden määritelmä

STTK katsoo, että korkean ammattipätevyyden määritelmän tulisi olla riittävän laaja, jotta se soveltuisi työelämän osaajatarpeiden nopeisiin muutoksiin. Määritelmän laajentaminen voisi lisätä prosessin tulkinnanvaraisuutta, mutta tukisi lainsäädännön tavoitteita houkutella tarvittavia osaajia EU:n ulkopuolelta. STTK huomauttaa, että työvoimatarve tai osaajapula ei kohdistu vain korkeakoulutettuihin ammatteihin tai tehtäviin.

Taina Vallander 4.3.2024

Kaikki työvoimapula-ammatit eivät edellytä korkea-asteen tutkintoa, mutta niiden voidaan silti katsoa edellyttävän korkeaa ammatillista pätevyyttä.

Direktiivin 7 artiklan 2 e kohta eettisen rekrytoinnin varmistamisesta

STTK pitää erittäin valitettavana päätöstä rajata hallituksen esityksestä pois direktiivin 7 artiklan 2 e kohta, jossa säädetään eettisen rekrytoinnin varmistamisesta pätevien työntekijöiden puutteesta kärsiviin ammatteihin alkuperämaissa. Esimerkiksi terveydenhuollon ammattiosaamisesta on globaali pula.

STTK katsoo, että sisällyttämällä eettisen rekrytoinnin periaate direktiiviin, on pyritty varmistamaan globaalisti oikeudenmukainen kriittisen osaamisen resursointi kehittyvissä ja köyhissä maissa sekä ehkäisemään aivovuotoa Euroopan kaltaisiin vauraisiin talouksiin.

Hallituksen esityksessä perusteluna rajaukselle on artiklan alakohdan soveltamisvaikeus yksittäisen hakemuksen kohdalla. STTK kummeksuu perustelua, koska esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöstön tarpeen osalta on käytössä laajamittainen kansainvälisen terveysjärjestö WHO:n laaja maakohtainen raportointi.

Velvollisuus työllistyä kolmen kuukauden määräajassa

Hallituksen esityksen mukaan sinisen kortin haltijoilla on työsuhteen päättyessä tai töiden loppuessa velvoite työllistyä uuteen työhön kolmen kuukauden määräajassa. Mikäli uudelleentyöllistyminen ei onnistu, henkilö menettää sinisen kortin oleskeluluvan.

STTK pitää kolmen kuukauden määräaikaa liian lyhyenä, koska erityisosaajien osaamista vastaavan työn löytäminen voi Suomen kaltaisilla pienillä työmarkkinoilla viedä useita kuukausia. Erityisasiantuntijoiden rekrytointiprosessit ovat usein pitkiä myös suomenkielisillä työnhakijoilla. Sääntelyä on esityksen perusteluissa todettu muutettavan tältä osin vasta, kun ulkomaalaislakia muutetaan asiaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen johdosta. STTK pitää tätä poukkoilevana ja epätarkoituksenmukaisena lainsäädäntötapana.

Tulevissa lainsäädäntömuutoksissa tulisi huomioida tilanne, jossa sinisen kortin hakijoille ja heidän työnantajilleen voi olla epäselvää, onko kansallisen vai direktiiviin perustuvan luvan hakeminen hakijan kannalta edullisempaa. Työsuhteen päättymisen tai keskeytymisen osalta sääntöjen tulisi olla yhteneväiset sekä ulkomaalaislain 73 §:n erityisasiantuntijan oleskeluluvan haltijalle, että sinisen kortin haltijalle.

Taina Vallander

4.3.2024

Lisätietoja Taina Vallander, johtaja
taina.vallander@sttk.fi